

3 Rønne tegnet Abonnement à 1
 Nd. Kvartalet paa Bladets Couvrir
 Advertisements 3 Et. pr. 40 Pe-
 titboget eller bilet's Plads.

1858. 2. Aargang.

Bornholms Avis,
 Anvertisements-tidende,
 2. Aargang.

1861.

Bornholms Tidende,
 2. Aargang.

1866.

Bornholms Amtstidende,
 2. Aargang.

1868.

Bornholms Venstreblad
 Politisk Ugeblad for Bornholms radikale Venstre
 den 4. Marts 1921.

Strikhed! Eghed! Broderskab!

Bornholms Social-Demokrat.
 Organ for det socialdemokratiske Arbejderparti.

Udgiver: Det danske Socialdemokrati. Redaktør: C. H.

Nr. 1. Abonnement: Udsendes 16 Ere ugentlig. Gennem Udsendelsen 2 Ar. Kvartalet. Fredag den 14. Marts. Annonce: 10 Ere pr. Skiltline. Dobbelt annoncerne betaler halvt.

DAG- OG UGEBLADE PÅ BORNHOLM

Bogtrykker
Eggert Christopher Tryde.

Den mand der tog initiativ til at starte den første avis på øen, var jyde, Eggert Christopher Tryde, som flyttede til Bornholm og i en alder af 31 år fik bevilling til at drive bogtrykkeri. Tryde, der er født på herregården Fussinggø ved Randers, kom i lære hos bogtrykker Elementoft i Randers og fik i 1820 udstedt lærebrev som "kunsterfaren student i typografien". Det var ikke uden sværdslag, at han fik sin bevilling til at drive bogtrykkeri med udgivelse af et avertissementstidende på Bornholm. Det Kgl. Kancelli var absolut modstander af bladudgivelser uden for København og lagde flest mulige hindringer i vejen. Og den daværende amtmand på Bornholm, Chr. Jespersen, støttede ganske kancelliet med den motivering, at "at den gamle Bekjendtgørelsesmaade ved Kirkestævner er tilstrækkelig, og at der i det hele taget ikke vilde være Brug for nogen Avis paa Bornholm" med den tilføjelse, at "de fleste Bornholmere, hvoraf mange aldrig har set eller læst en Avis, deler denne Anskuelse".

Men omsider fik Tryde sit privilegium, og han fik travlt med at anlægge sit trykkeri. Det var i øvrigt det tiende privilegium, der var udstedt til udgivelser i provinsen. Forhold, har det efter den tids De første år flyttede trykkeriet fra sted til sted i Rønne, men i 1846 købte Tryde den ejendom i Storgade, hvor "Avisen" i mere end 100 år havde til huse.

Skønt starten foregik under yderst små forhold, har det efter den tids pengeforhold sikkert været meget bekosteligt for Tryde at økonomisere de nødvendige anskaffelser. Trykpressen har kun været et tarveligt redskab i sammenligning med vor tids maskiner, men trykket af de første blade er meget læseligt.

Trykningen foregik på den måde, at man ved hjælp af en kraftig, fastsiddende stang løftede og sænkede "Cylænderen" – som ikke var nogen cylænder men var flad. Når man trak håndtaget til sig, rettede knæet sig ud og frembragte derved trykket fra satsen, som stod på et solidt jernfundament.

Bladets titel var den i vore ører vel højt klingende "Bornholms kongelige allernaadigste privilegerede Avertissements-Tidende". Det første nummer udkom den 2. august 1828 og var firesidet og to-spal-

tet; spaltebredden var 16 ciccero (72 mm), og hver spalte 50 linier kompres korpus som var sat af hånd-sætteren. Der var plads til ca. 360 linier nyhedsstof og annoncer. Overskrifter på artikler og annoncer var sat med ciccero.

Forsiden af bladets første nummer var fyldt med følgende henvendelser til øens befolkning: "På Bornholm fremtræder hermed det første Nummer af Bornholms Avertissements-Tidende; uvisom sit frmtidige Held optræder den for et blandet Publicum, hvis Bifald stedse vil blive dens Formaal og bestemme dens Skæbne. Fuldkommen føler Udgiveren sit vanskelige Hverv i et tidspunkt som denne, Da Danmark tæller saa mange interessante Blade i sit Skjød; men han vil efter ringe Evne stræbe at udgive Bladet al den Interesse, der står i hans Magt. – Skulde kundskabsrige Mænd her paa Landet, ved et eller andet Vink, eller ved skriftlige Bemærkninger ville give dette Blad mere almen Interesse, end der billig kan fordres af en Udgiver, der er blottet for al local Kundskab, da modtages slige Bemærkninger sikkert være en Grund til, at Bladet vinder dobbelt Interesse, naar de fremsættes med den tilbørlige Moderation og Tolerance, som man kan vente af kundskabsrige Humanister. Kan man altsaa vente, at et offentligt Blad stifter nogen nytte ved

No. 78.

København den 2den August 1828.

Born-

Kongelig allernaadigst

holms

ene privilegerede

Avertissements = Tidende.

Redigret, trykt og udgivet af E. C. Tryde.

Da Bornholm fremtræder hermed det første Nummer af Bornholms Avertissements-Tidende; uvisom sit frmtidige Held, optræder den for et blandet Publicum, hvis Bifald stedse vil blive dens Formaal og bestemme dens Skæbne.

Fuldkommen føler Udgiveren sit vanskelige Hverv i en Tidspunkt som denne, da Danmark tæller saamange interessante Blade i sit Skjød; men han vil efter ringe Evne stræbe at give Bladet al den Interesse, der staar i hans Magt. — Skulde kundskabsrige Mænd her paa Landet, ved et eller andet Vink, eller ved skriftlige Bemærkninger ville give dette Blad mere almen Interesse, end der billig kan fordres af en Udgiver, der er blottet for al local Kundskab, da modtages slige Bidrag med Taknemmelighed og vilde slige Bemærkninger sikkert være en Grund til at Bladet vinder dobbelt Interesse, naar de fremsættes med den tilbørlige Moderation og Tolerance, som man kan vente af kundskabsrige Humanister.

Kan man altsaa antage, at et offentligt Blad stifter nogen nytte ved det, at der forekommer fremmede Pittinger om, en eller anden Gjenstand, og

derfor det er vist, som den lærde Dimelemaann anmærker: at Dødsfæning pitter sig sikkert ikke derved, at de fleste Venner i en Stad, steds ee af en Mening i een Sag, men derved at enhver tænker frit for sig, hvad han vil; saa kan vist ingen Ytring, fremfagt i et almindeligt Anliggende, stede noget enkelt Individium, maatte endog samme Ytring være uoverensstemmende med enkelt Person's individuelle Mening; thi, vedbliver ovennævnte Forfatter, „ere Alle eenstemmige i Aiting, saa tænker Ingen for sig, saa derfor lettelig epidemisk Affindighed i Ross og Dabbel paa et saadant Sted.“

Derfor at vilde smigre sig med steds at kunne behage enhver af Bladets Læser, vilde være en alt for vidt brevet Forsangeligbed, saameget brømere, som det er frevet for og underkastet et blandet Publicum mere eller mindre dannede Smag.

Den litteraire kundskabsrige Mand berer jeg derfor tilgive, hvis der af og til, i Bladet sulde forekomme Noget, der ikke eller ham den Interesse han ventede sig, og den agtværdige Statsborger ville tilgive, hvis han deri sulde finde Et og Andet, der ikke maatte være overensstemmende med hans Smag.

det, at deri forekommer frimodige Ytringer om en eller Gjenstand, og dersom det er vist, som den lærde Zimmermann anmærker: ”at Oplysning Ytter sig sikkert ikke derved, at de fleste Mennesker i en Stad, stedse ere af én Mening i én Sag, menderved at enhver tænker frit for sig, hvad han vil; saa kan vist ingen Yttring, fremsagt i er almindeligt Anliggende, støde nogen enkelte Individium, maatte endog samme Yttring være uoverensstemmende med enkelt Persons individuelle Mening;” thi vedbliver ovennævnte Forfatter, ”ere Alle énstemmige i Alting, saa tænker ingen for sig, saa hersker lettelig epidemisk Afsindighed i Roes og Daddel paa et saadant sted. Derfor at ville smigre sig med stedse at kunne behage enhver af Bladets Læsere, vilde være en alt for vidt dreven Forfængelighed, saa meget desmere, som det er skrevet for og underkastet et blandet Publicums mere eller mindre dannede smag. Den litteraire, kundskabsrige Mand beder jeg derfor tilgive, hvis der af og til i Bladet skulde forekomme Noget, der ikke yder ham den Interesse, han ventede sig, og den agtværdige Statsborger vilde tilgive, hvis han deri skulde finde Et og Andet, der ikke maatte være overensstemmende med hans Smag. De, der måtte ønske at holde dette Blad, der udkommer tvende Gange ugenligt, Onsdag og Løverdage, behage snarest muligt at tegne sig, for at Oplagets Størrelse derefter kan bestemmes. – Supscriptionsplanerne, som ere udsendte i Landet, ønskes ogsaa af samme Aarsag, jo før jo hellere, godhedsfuldt tilsendte. – De som vilde bæere Bladet med med Bekjendtgørelser, bedes at indsende Samme inden Tirsdag og Fredag Middag”. Rønne, den 1ste August 1828. Udgifveren Hvad bladet kostede, indeholdt det første nummer intet om; det har nok stået i den udsendte Supscriptionsindbydelse. Derimod læses i bladets sidste nummer i 1828: ”De der måtte ønske, fra Nytaar af,

Østbornholms Avis.

Redigeret af S. J. Wichmann, udgivet og trykket af G. H. Hjørring i Rønne.

Udgaar Tirsdag, Torsdag, og Lørdag. Prisen er overalt i Danmark 1 Kr. 82 Øre, alle Omkostninger iberegnet.

Nr. 1.

Tirsdagen den 5. April 1881.

1ste Hæft.

Det „Østbornholms Avis“ ibog frem i Heltte England, og de fleste Stæder i det tydske Rige. Dærigt kan det jærne til Hæftet repræsentere Jærnet.

at holde dette Blad, behage snarest muligt at tegne sig. – Betaling for Oktober Kvartal erlægges med 1 Rbd., S. og T. Udgifveren”.

Abonnementsprisen, 1 rigsbankdaler, var ikke nogen lav pris, og dog har det været en dårlig forretning. Antallet af abonnenter var ringe – i alt 40 –, annonceres antal ligeså, så Tryde måtte for at klare sig en del år forpagte Østermarie præstegård og modtog, som annoncerne viser, bestilling på havre og boghvede. Som medhjælp havde han de første år en typograf P. C. Kattrup, derefter typograf Hollesen og endelig fra 1835, Johs. Holst Colberg – de første typografer på øen.

Tryde udgav også Bornholms første bog i 1831: ”Skole=taler og Lejligheds=digte” af P. G. Bohr, rektor for ”Rønne Lærde Skole”.

Hvor længe Johs. Colberg har arbejdet hos Tryde vides ikke med sikkerhed, men en snes år senere etablerede han sit eget trykkeri i en ejendom i Nelikegade, og herfra udgik i årenes løb adskillige tryksager. Efter Johs. Colbergs død i 1890 blev sønnen Carl kaldt hjem fra Vejle, hvor han var i typograflære, og han fortsatte sammen med sin moder trykkeriet. I 1866 begyndte bogtrykkeriet udgivelsen af et nyt dagblad, Bornholms Tidende, med folketingsmand Philip Rask Dam som politisk redaktør.

Omkring 1875 flyttede trykkeriet til en nyopført bygning på St. Torv, hvor en broder til bogtrykkeren, Hans Colberg, startede den kendte Colbergs Boghandel. Selve trykkeriet var installeret i en bagbygning, der vendte ud mod Vestre Skole.

Concordia.

1ste Hæft.

Onsdagen den 6te November 1850.

Bornholms Tidende

Bornholms Social-Demokrat.

Organ for det socialdemokratiske Arbejderparti.

Frihed!

Lighed!

Broderstabs!

Udgivet af det socialdemokratiske Arbejderparti.

Nr. 1.

Udgivet af det socialdemokratiske Arbejderparti.

Torsdag den 14. Marts.

Udgivet af det socialdemokratiske Arbejderparti.

1902.

Nr. 1.

Lørdag den 1 April

1882

Bornholms Dagblad,

udgaar hver Dag.

Dag- og ugeblade på Bornholms

På denne tid fandtes i Nexø en bogtrykker Hjortsvang, der udgav Østbornholms Avis. Og Hjortsvang købte sammen med friskolelærer M. M. Smidt Bornholms Tidende af Colberg omkring 1880. Og trykkeriet blev installeret i Pistolstræde, hvor det i gennem en lang årrække udviklede sig til et moderne dagblad og bogtrykkeri. Først i 1950 flyttede bladet til Nørregade i en nyopført ejendom. Er en del af det Det syntes som om, læselysten efterhånden var voksende – i hvert fald forsøgte et par ugeblade sig på markedet. I 1850'erne udgav Johs. Colberg således folkevennen, og i hans trykkeri fremstilledes tillige et ugeblad, Rytterknægten, udgivet af den 28-årige cand. phil. og stenograf M. A. A. Wolf, en søn af den daværende overrabiner i København. Dette blad blev i 1864 solgt til bogtrykker F. C. Kieffer i Nørregade. I dag udgives Rytterknægten som annonceavis af Bornholms Tidende.

Først i 1880-erne tryktes i Colbergs Bogtrykkeri et ugeblad ved navn Folkebladet. Ud giveren hed Fernando Linderberg. Bladet havde kun en kort levetid. I et nummer skrev han: ”og det danske Folks største Svagheder, at de ikke har lært at skamme sig over al den kronede Gøgl og Humbug, hvorunder vi fremdeles træller”. Han blev dømt for majestætsfornærmelse ved underretten på Bornholm, men højesteret frifandt ham.

Nexø var stadig med, og her udkom i 1881 et moderat Venstreblad, Bornholms Dagblad. I 1891 flyttede

bladet til Rønne og blev trykt hos Colberg, der af pladshensyn flyttede til en ejendom i Krystalgade. Trykningen blev forestået af faktor Wilh. Madsen, der udelukkende brugte kvindelig arbejdskraft. Redaktør var Kr. Stenbæk. Fra december 1900 udgik bladet fra eget trykkeri på St. Torv med H. P. Nielsen som faktor.

Den første april 1902 begyndte Bornholms Social-Demokrat at udkomme med C. N. Hauge som redaktør. Redaktion og kontor blev etableret ved siden af Colbergs trykkeri i Krystalgade 6. Redaktionssekretær var typograf Niels Nielsen, som i et par år havde agiteret for oprettelsen af et lokalt blad. Bladet blev først trykt i Colbergs trykkeri i Krystalgade 8, men efter at Colberg var død i 1906, og kontrakten var udløbet, købte det nye blad trykkeriet, og i 1910 flyttede trykkeri og kontorer til den historisk kendte ejendom i Storegade. Da bladet lukkede i 1994, blev der etableret andels-boliger i bygningen.

I 1899 oprettede Peter Møller, en søn af missionær Chr. Møller, et trykkeri i Nygade (nu Snellemark), hvor han bl.a. trykte sin fars religiøse blade og skrifter. Efter bogtrykker Møllers død i 1915 blev trykkeriet ledet af typograf Chr. Rasmussen, der i 1929 overtog trykkeriet.

I 1926 forsøgte et radikalt dagblad sig med Helge Wellejus som redaktør. Bladet var Bornholms Venstreblad, og blev trykt i Møllers Bogtrykkeri, men havde sætteri i Klokkegade. Bladet eksisterede kun i

Nexø Folkeblad
 Udgivet af og for N. V. Garntoft. Tryk i Højbæret Bogtrykkeri i Nexø.
 Nr. 1. Lørdag d. 4. April 1896. 1. Aargang.

Bornholms Uge Revu
 Lokalt, aktuelt, illustreret Ugeblad for Bornholm.
 Udgivet hver Fredag. Redaktør: CARL W. ANDERSCHOU.
 Nr. 1. Torsdag d. 30. Juli 1904. 1. Aarg.

Bornholms Avertissements Tidende.
 Udgivelsessted: Højbæret. — Tryk i Højbæret Bogtrykkeri, Nexø.
 Hft. 1. (2. Udg. Nr. 1) Lørdag den 3. Januar 1891. 1. Aarg.

NORDBORNHOLM
 Ugeblad og Annoncestidende
 Ansvarshavende Udgiver: Otto Skovhøjsbo. — Telefon 74. Trykt i Allinge Bogtrykkeri.
 Udgivet i ca. 3500 Eksemplarer til alle Hjem i Allinge-Sandvig, Gudhjem, Østerbæk, Haste, Ølshøj, Rønne, Hø og Klemme.
 Nr. 11. Alle Annoncer 10 Øre pr. linje, short. Gang 2 Ø. Forretningstidning 6. — Fredag den 16. Marts 1928. Annoncer og Indtægter skal være indleveret senest 2 Dage før Bladet udgår.

NORD-BORNHOLMS UGEBLAD
 Udgivet af et Interessentskab. Redigeret af Emil Blich. Forretningssfører: Nipsschou. Billeder trykt i Garntofts Bogtrykkeri, Allinge.
 Abonnementsprisen er pr. Føldebrev for 12 Uger 1 Kr. 50 Ø. Afsluttende Nummer 1 Kr. 10 Ø. Efterfølgende Gang 5 Ø.
 Nr. 5. Fredag den 7. November 1913. 1ste Aarg.

Bornholms Turistblad
 1000 Eksemplarer Udddeles gratis
 1. Aarg. Lørdag den 3. August. 1907
Kaufen Sie?
 schöne Galanteriewaren — feine Nipssache, Prospektkarten u. Albums, eingeramnte Bildern etc. — dann findet Sie eine grosse Auswahl zu billigen Preisen.
 V. Munch, Storegade, Haste.
 Aktien-Gesellschaft Allinge Kolonial- & Produktforretning an der Kirche. Billigster Verkauf und grösste Auswahl in Zigarren u. Tabakken.

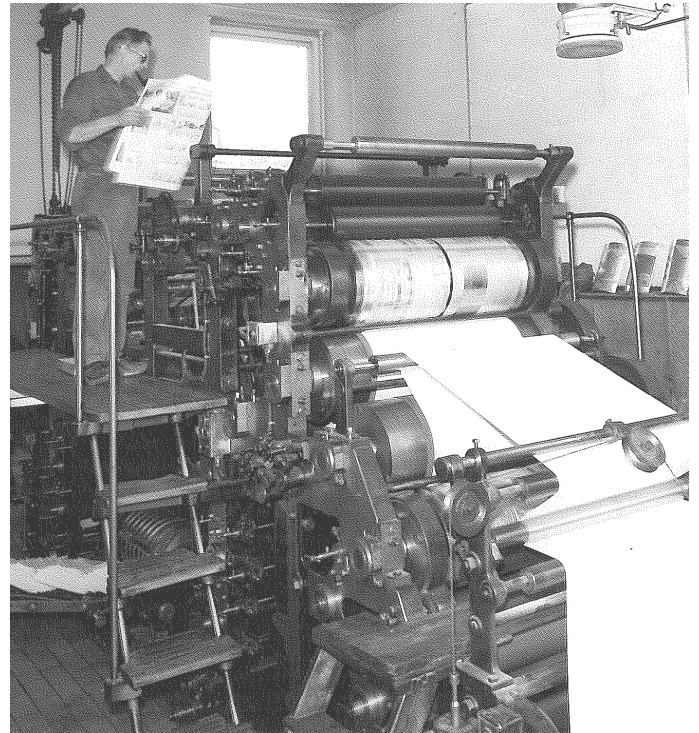
Dag- og ugeblade på Bornholms

halvandet år. Den direkte årsag til standsningen var, at der ikke kunne skaffes lønninger til personalet. Mere sejlivet var Bornholms Avis, som dog efter 125 års virksomt liv i 1957 måtte opgive kampen om annoncører og abonnenterne. Det lykkedes dog stort set at skaffe personalet job i andre trykkerier. Som nyhedsorganer var den tids blade rent elendige. Redaktør Smidt på Bornholms Tidende var politiker og have kun interesse for at fylde bladet med politiske artikler og referater. Ikke som i dag, hvor det er det lokale stof, med stort set alt hvad der sker på Bornholm. Da øen i 1892 i flere uger var indefrossen og ingen post fik, var det Smidts store sorg, at man måtte putte gamle ugebladsfortællinger i Bornholms Tidendes spalter – til gengæld glædede mange af læserne sig over den påtvungne afveksling. Abonnementstallene var set med nutidens øjne meget lave, 1000 til 2000 abonnenter, men i 1890-erne var der ofte otte til ti familier om at holde et dagblad. Man ville ikke ofre mange penge på bladhold, og bornholmerne brød sig ikke om nyhederne. Med der fandtes heller ikke andre end dem, læserne fandt i annoncespalterne under dødbekendtgørelserne. Forholdende nødsagede bladene til billig drift. Trykkeriernes personale var overvejende kvinder, der arbejdede for en ringe betaling; lærlingenes arbejdstid begyndte kl. Seks om morgenen med opfyring i kakkellovne, og der var ikke fyraften før ved otte-tiden om aftenen. Det øvrige personale havde

10 timer, ofte 11. Redaktion og ekspeditionen besørgedes af to mænd, der til gengæld førte titel af redaktør og redaktionssekretær; så langt ned i titlerne som journalist gik man ikke!

I dag finder der kun ét dagblad Bornholms Tidende, og et bogtrykkeri, Jordt Bogtryk & Offset i Nexø tilbage på Bornholm.

Allinge-Sandvig Avertissementstidende.

Udgaar i et Antal af 3000 Eksemplarer,
fordelte paa 3 Numre med ca. 8 Dages Mellemrum, og uddelles gratis i Allinge, Sandvig,
Ølsker, Rutsker, Ro, Klemensker, Tejn og Vang.

Udgivet og redigeret af Otto Gornitzka. — Trykt i Gornitzkas Bogtrykkeri i Nexø

Nr. 1 | Tirsdag den 6te December | 1904

AAKIRKEBY

3300 Expl. ANONCE AVIS. 3300 Expl.

Herved følger 1 Tillæg.

Udgiøvet af C. Aagesen. * * Trykt i C. Aagesens Bogtrykkeri.

Udgaar i Aakirkeby og Omegn.

1 Aarg. | Fredag den 17 Desember | 1909.

Vestbornholm

Udgaar i 3000 Eksemplarer UGEBLAD Udbringes i Rønne, Hasle og Omegn

1ste Aarg. Rønne, den 27. Maj 1927 Nr. 1

Sand og By.

Periodisk Ugeblad, der uddelles gratis i Nexø og Omegn.

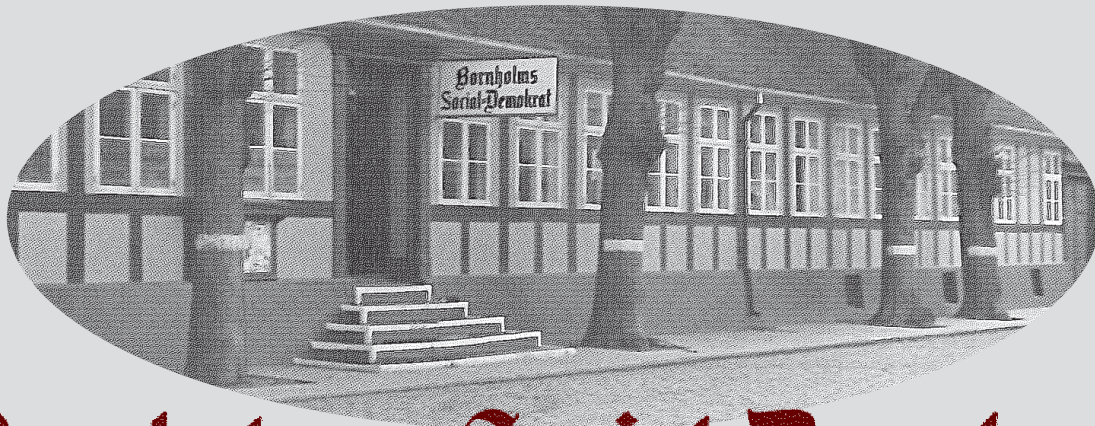
Nr. 1. | Tirsdag den 8. December. | 1908.

Nr. 6. 1908

Annonsenblad for Midt- og Sydbornholm

11. November.

Bornholms Social-Demokrat

Omkring år 1900 besluttede en kreds af interessererede socialdemokrater i Rønne, at der skulle slås et slag for at få eget dagblad på Bornholm. To af de mest ivrige i arbejdet for at få oprettet et blad var typograf Niels Nielsen og gæstgiver Carl Jacobsen. For at gøre et godt indtryk på kontrolkomiteen og kontrahenterne i København, fik man lavet et budget, der skulle vise, at et socialdemokratisk dagblad på øen ville give mindst 2 kr. 40 øre i overskud pr. uge. Og det virkede, og resultatet blev, at Bornholms Social-demokrat kunne starte den 1. april 1902. Men desværre blev Bornholmeren (efter 92 år på Bornholm) og Ny Dag i Nakskov lukket i 1994 med dags varsel af A-Pressen, som de sidste socialdemokratiske blade i provinsen. »Krâdan«, som den blev kaldt, fik ansat C. N. Hauge som sin første redaktør, og sammen med de redaktionelle medarbejdere prægede han det nye dagblad der hurtigt vandt både i udbredelse og anseelse.

I 1907 blev Niels Nielsen fritaget for det forretningsmæssige for at beskæftige sig med det politiske. Niels Nielsen blev i 1917 valgt til borgmester i Rønne, og senere til-

lige medlem af landstinget indtil sin død i 1942.

På Bornholm skal man helst have foden under eget bord, derfor søgte Bornholms Social-demokrat så hurtigt som muligt at få eget hus og trykkeri. Det sidste fik man allerede i 1906, da bladet købte Colbergs bogtrykkeri (oprettet 1849). Foruden at oprette avistrykkeri fortsatte bladet bogtrykkeriet under firmanavnet Colbergs Eff. Eget hus fik avisen i 1910, da det købte den historiske ejendom i Storegade 30 i Rønne. I dag er der blevet etableret andelsboliger i avisens ejendom.

Avisen ændrede navn i 1951 til Bornholmeren. De første år var præget af massiv fremgang blandt Bornholms mange arbejdere indenfor fællesorganisationen og særligt fiskeriet og stenbruddene. Fra 1913 til 1940 var avisen oplagsmæssigt stort set lige så stor som konkurrenten, venstres Bornholms Tidende i Pistolstræde, og i årene 1920-1926 var Bornholmeren tilmed den største. Oplaget raslede dog ned siden 2. verdenskrig, og i 1993, året før det blev nedlagt, udkom avisen i blot 5.500 eksemplarer.

Bornholmeren

BORNHOLMEREN

Bornholms Tidende

Bornholms Tidende startede, da Aakirkeby-kredsens folketingsmand, Philip Rasch Dam, i 1860'erne følte sig utilfreds med behandlingen i øens to dagblade, der begge støttede Højre. Det var en tid med kraftige, folkelige og politiske rørelser, og det gav anledning til starten af en række liberale aviser landet over og på Bornholm tog Dam udfordringen op, i 1866 grundlagde han Bornholms Tidende og blev dets første redaktør, og i den programerklæring, han skrev til bladets første nummer, lagde han en klar linje: »Bladet vil ikke underkaste sig noget myndighedstyranni eller tage alt for gode varer, men have sin egen mening om tingene – den være sig ret eller vrang«, skrev han.

I dag er Bornholms Tidende Venstres organ på Bornholm og skal iflg. vedtægterne redigeres i liberal ånd.

Vilkårene for avisudgivelse har naturligvis ændret sig siden Dams tid – og allerstærkest i årene efter Anden Verdenskrig. I 1925 var der eksempelvis 144 selvstændige, danske dagblade. I dag er tallet under et halvt hundrede, og i de kommende år kan der meget vel blive tyndet yderligere ud.

Det er en udvikling, der stiller helt andre krav til avisen end ved dens start. I gamle dage var aviser som regel politiske kampskrifter, som ofte noget enøjet støttede snævre partierteresser. I dag må et liberalt dagblad være bredt orienteren-

de og formidlende. Det er dets opgave hurtigt og objektivt at belyse døgnets begivenheder og være et forum for den lokale debat i videste forstand. Men naturligvis behøver avisen ikke af den grund fornægte de idealer og den holdning, den bekender sig til.

Bornholms Tidende startede i 1866 som en lille firesidet avis, der udkom tre gange ugentligt, produceret hos en bogtrykker i Rønne. Men allerede i 1881 kunne bladet erhverve sin egen bygning i Pistolstræde og anskaffe en maskine, der takket være håndkraft og arkpapir kunne præstere 700 aviser i timen. Senere erstattedes håndkraften af en gasmotor, og i 1927 købtes den første hurtigpresse, der anvendte papir i rulleform.

I det hele taget har bladets skiftende bestyrelser og ledere lagt vægt på at være på forkant med den tekniske udvikling. Allerede i 1918 tog man, som første grafiske virksomhed på Bornholm, et stort skridt ved at indkøbe sættemaskiner, som forøgede satsfremstillingen væsentligt. Og i 1942 lagde man ud med det første og såre primitive klicheanlæg, der gjorde det muligt at bringe aktuelle billeder.

Krigsårene hæmmede naturligvis udviklingen, men i begyndelsen af 1950'erne var bladet forlængst vokset ud af de snævre rammer i Pistolstræde, og man flyttede til et nybygget bladhus i Nørregade og tog den

første moderne rotationspresse i brug.

Siden er det gået slag i slag med modernisering og udvidelse. Og det er til syvende og sidst læsernes opbakning, der afgør avisens fortsatte udvikling. Et nyt, stort skridt blev taget i 1975, da Bornholms Tidende forlod Gutenbergs gamle system med blysats og for alvor gik ind i den elektroniske tidsalder med computerstyret fotosats og en moderne offset-rotationspresse, der gav muligheder for at bringe farvebilleder og øge avisens sidetal.

I 1994 foretog Bornholms Tidende næste spring ind i den nye teknik. Som en af de første aviser herhjemme, blev Bornholms Tidende fuldstændigt fremstillet digitalt på computer. 31. januar 2003 erhvervede vi produktionsbygningen på Lillevangsvej 6, Rønne og den 1. maj 2003 blev en ny avisrotation indviet af HKH. Prins Henrik som foreløbigt sidste store investering

Mange andre aktiviteter er taget op, siden Philip Rasch Dam udsendte det første nummer af bladet i 1866. Der udsendes ugeaviser, specialblade af vidt forskellig art, et moderne bogtrykkeri danner baggrund for en betydelig forlagsvirksomhed inden for lokallitteraturen og brugstryksager m.m.

Foruden Bornholms Tidende udgives ugeavisen Rytterknægten, Østbornholm og en del turistaviser såsom Denne Uges Bornholm.

